

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerségről

(COM(2012) 79 final)

(2013/C 44/21)

Előadó: **Franco CHIRIACO**

2012. február 29-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerségről

COM(2012) 79 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2012. november 22-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. december 12–13-án tartott 485. plenáris ülésén (a december 12-i ülésnapon) 125 szavazattal, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB szükségesnek tartja, hogy az Európai Unió továbbra is biztosítsa az állami beavatkozások megfelelő szintjét a mezőgazdasági innováció ösztönzése területén. Ezzel kapcsolatban az EGSZB úgy véli, hogy jobb koordinációt kell biztosítani a szűk értelemben vett kutatási politikák, illetve az innovációt szolgáló, főként a KAP által finanszírozott mezőgazdasági politikák között. Az EGSZB emellett úgy véli, hogy a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerséggel kapcsolatos vita hozzájárulhat a közös agrárpolitika 2013 utáni reformfolyamatához.

1.2 Az EGSZB kéri, hogy a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség keretében javasolt stratégia fordítson kellő figyelmet az európai feldolgozóipari ágazat megerősítésére és megszilárdítására. Csupán az élelmiszeripari lánc különféle szereplői közötti megfelelő integráció teszi ugyanis egyidejűleg lehetővé az európai mezőgazdasági kínálat növelését, a megfelelő valorizációt és az európai elsődleges termékek piacához való biztos hozzáférést.

1.3 Az EGSZB szükségesnek tartja az Európai Bizottság által javasolt azon mutató átgondolását, mely a fenntarthatóság szempontjából értékeli az európai innovációs partnerségek tevékenységeinek hatékonyságát. Az EGSZB ugyanis, jóllehet elismeri a talajok kielégítő működéséből adódó döntő hozzájárulást a fenntarthatósághoz, szükségesnek tartja, hogy ne feledkezzenek meg más teljesítménymutatók alkalmazásáról sem, amelyek lehetővé teszik bizonyos mezőgazdasági tevékenységek – főként a természeti erőforrások megőrzéséhez történő – hozzájárulásának mérését.

1.4 Az EGSZB megítélése szerint a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerségnek nem szabad figyelmen kívül hagynia a nemzeti és európai élel-

miszeripari ágazatok szereplői közötti kapcsolatokat optimalizálni képes szervezeti innovációk megvalósításának támogatását. A mezőgazdasági termelők számára megfelelő szintű nyereségesség, az élelmiszeripari ellátási láncok működésének javítása, a mezőgazdasági szereplők piaci hatalmának visszaállítása, valamint az erőforrások egyenlőbb megosztása az élelmiszeripari ágazatok szereplői között kulcsfontosságú prioritások annak elkerülése végett is, hogy számos európai vidéki területen eltűnjenek bizonyos mezőgazdasági tevékenységek.

1.5 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy garantálja a gazdasági partnerség képviselőinek megfelelő részvételét és bevonását az európai innovációs partnerség irányításába a megvalósított tevékenységek maximális hatékonyságának és eredményességének ösztönzése érdekében.

1.6 Az EGSZB véleménye szerint az európai innovációs partnerséggel kapcsolatos megközelítés csak akkor jár majd pozitív hatásokkal, ha az operatív csoportok valóban fejlődési folyamatokat beindítani képes, mérhető célkitűzésekkel rendelkező szereplőkké tudnak válni, nem csak mindössze közfinanszírozásra igényt tartó új partnerségekké. Az EGSZB emellett egyetért az Európai Bizottság arra vonatkozó javaslatával, hogy megfelelő koordinációt kell biztosítani a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség különböző operatív csoportjai között az európai innovációs partnerségek hálózatának létrehozása által az európai vidékfejlesztési hálózat keretében.

1.7 Az EGSZB szerint a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség azáltal, hogy hálózatot hoz létre a szereplők között és összeköti az innováció létrehozásának és elfogadásának helyszíneit, fontos hozzáadékot jelent a mezőgazdasági innováció szempontjából. Ez a megközelítés kiemeli a köztes szintek fontosságát, amelyek

összekötik az innováció útján haladó egyes szereplőket. Az EGSZB szerint a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség hatása ugyanis az innovációs brókerek aktív bevonásától függ, akik képesek együttműködési kapcsolatok kialakítására az innováció területén a sok különböző szereplő között.

1.8 Az EGSZB elsődlegesnek tartja az európai innovációs partnerségek operatív csoportjai kezdeményezéseinek, illetve intézkedéseinek bevonását a generációváltás, a technikai segítségnyújtás, a képzés területére – különös tekintettel a fiatal gazdákra –, a strukturális befektetések támogatását, a mezőgazdasági termelés ösztönzését és kihasználását, új értékesítési piacok (például rövid ellátási láncok) létrehozását, a vállalkozások jövedelmeinek diverzifikálását a vidékfejlesztési programok forrásaihoz való elsőbbségi hozzáférés által.

1.9 Az EGSZB egyedi intézkedéseket kér, amelyek biztosítják a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség, illetve a többi, „Nyersanyagok” és „Víz” innovációs partnerségek közötti koordinációt és szinergiát.

2. Az európai innovációs partnerségek

2.1 Az Európai Bizottság Az Európa 2020 stratégia kiemelt kezdeményezése: Innovatív Unió című közleményében európai innovációs partnerségekre tesz javaslatot.⁽¹⁾ Az Európai Bizottság úgy ítéli meg, hogy az európai innovációs partnerségek hozzájárulnának a társadalom számára nagy jelentőséggel bíró egyes problémák megoldásához, köztük az egészséges vagy a minőségi élelmiszerek rendelkezésre bocsátásának biztosításához a fenntartható termelési módszereknek köszönhetően.

2.2 Az Európai Bizottság eddig az aktív és egészséges idősor témájával kapcsolatos első kísérleti partnerségre tett javaslatot.⁽²⁾ Ezzel egyidejűleg a következőkkel kapcsolatos három partnerséget javasolta:

— nyersanyagok;⁽³⁾

— mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság;⁽⁴⁾

— víz.⁽⁵⁾

2.3 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) már kifejezte az európai partnerségek iránti érdeklődését. Számos e téren már megvalósított általános intézkedésre és eljárásra emlékeztetett. Az EGSZB jelezte, hogy figyelembe kellene venni ezeket a tapasztalatokat, és folytatni kellene az elindított kezdeményezéseket. Az EGSZB megítélése szerint el kell ismerni, meg

kell erősíteni és fel kell használni az Európai Bizottság és a többi érdekelt fél eddigi munkáját az új kezdeményezések kidolgozásában. Ezzel kapcsolatban az EGSZB azt ajánlotta, hogy a javasolt új intézkedéseket és eszközöket össze kellene hangolni a már megkezdett folyamatokkal, kerülni kellene a további komplikációkat és a redundanciát, és tiszteletben kellene tartani a folytonosságot, a jogbiztonságot és a stabilitás igényét.⁽⁶⁾ Az EGSZB végezetül az önkéntesség elve, a kötetlen szerveződés, az átláthatóság és a világos, könnyen kezelhető irányítási forma biztosítását kérte az európai innovációs partnerségek megvalósításában.⁽⁷⁾

3. A közlemény összefoglalása

3.1 Az Innovatív Unió kezdeményezés keretében az Európai Bizottság közleményt adott ki a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” új európai innovációs partnerség előmozdítása tárgyában.

3.2 Az Európai Bizottság két célt tűz ki a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség elé:

— a mezőgazdasági ágazat **termelékenységének és hatékonyságának előmozdítását** a lassuló termelékenységnövekedés által jellemzett jelenlegi tendenciának 2020-ig történő megfordításával;

— a **mezőgazdaság fenntarthatóságának biztosítását** a talajműködés kielégítő szintjének 2020-ig történő elérésével.

Ebben az értelemben az európai innovációs partnerség célja az, hogy közelebb vigye az élvonalbeli kutatást és technológiát az érdekeltekhez (mezőgazdasági termelők, vállalkozások, ágazati szereplők, tanácsadó szolgálatok, nem kormányzati szervezetek stb.).

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságnak az európai innovációs partnerségek bevezetésére vonatkozó kezdeményezését. Az EGSZB különösen egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy az európai innovációs partnerségek keretében speciális kezdeményezést kell biztosítani a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” témájának. Az EGSZB megítélése szerint ez a kezdeményezés érdekes alkalmat nyújthat továbbá az agrár-élelmiszeripari szereplők számára annak átgondolásában, hogy miként határozzák meg az európai mezőgazdaság 2050-ig tartó fejlesztésének kiemelt stratégiai célkitűzéseit. Ezzel kapcsolatban az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy vegye figyelembe a korábbi véleményeiben megfogalmazott különböző javaslatait.⁽⁸⁾

⁽¹⁾ COM(2010) 546 final - Az Európa 2020 stratégia kiemelt kezdeményezése: Innovatív Unió.

⁽²⁾ COM(2012) 83 final - Az aktív és egészséges idősor témájával kapcsolatos európai innovációs partnerség stratégiai végrehajtási tervének előrevitele.

⁽³⁾ COM(2012) 82 final - Nyersanyagok rendelkezésre állásának biztosítása Európa jövőbeli jóléte érdekében – javaslat nyersanyagokkal foglalkozó európai innovációs partnerségre.

⁽⁴⁾ COM(2012) 79 final - „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség.

⁽⁵⁾ COM(2012) 216 final - A vízzel kapcsolatos európai innovációs partnerség.

⁽⁶⁾ Az Innovatív Unió című EGSZB-velemény (HL C 132., 2011.5.3., 39. o.) 3.5. pontja.

⁽⁷⁾ Az Innovatív Unió című EGSZB-velemény (HL C 132., 2011.5.3., 39. o.) 4.4. pontja.

⁽⁸⁾ Az EGSZB A fiatal európai gazdák jövője című (HL C 376., 2011.12.22., 19–24. o., 3.5. pont) és A nők szerepe a mezőgazdaságban és a vidéki területeken (HL C 299., 2012.10.4., 29–33. o.) című véleménye.

4.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a mezőgazdaság jövője szempontjából az egyik legnagyobb kihívást egy olyan termelési paradigma meghatározása jelenti, mely lehetővé teszi a mezőgazdasági termelés összeegyeztethetővé tételét a környezet védelmével és a fenntartható fejlődéssel. Ennek a célkitűzésnek az elérését több olyan tényező is bonyolítja, mely közrejátszott az agrár-élelmiszeripar világszerte jellemző legújabb helyzet kialakulásában. A mezőgazdasági termékek áringadozásai, az agrárszektor finanszírozása, a mezőgazdasági termékek energetikai célú felhasználásának növekedése, illetve a globális gazdasági válság következményei nagymértékben akadályozták a produktívabb és fenntarthatóbb új mezőgazdasági gyakorlatok megteremtését. Ezzel kapcsolatban az EGSZB kiemeli a kutatás és az innováció jelentőségét, és úgy véli, hogy a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség nagymértékben hozzájárulhat ennek az európai mezőgazdaság jövője előtt álló meghatározó kihívásnak a kezeléséhez.

4.3 Az EGSZB rámutat arra, hogy a versenyképesség terén az egész európai agrár-élelmiszeripari rendszer teljesítményét meghatározó módon befolyásolja a feldolgozóipari és az élelmiszerkereskedelmi ágazatok hozzájárulása. Ezzel kapcsolatban az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy ne becsülje alá azt a hozzájárulást, amelyet a mezőgazdasági nyersanyagok importja nyújt az európai élelmiszeripari ágazatok gazdasági eredményeihez. A „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség keretében javasolt stratégiának kellő figyelmet kellene fordítania az európai feldolgozóipari ágazat megerősítésére és megszilárdítására. Csupán az élelmiszeripari lánc különféle szereplői közötti megfelelő integráció teszi ugyanis egyidejűleg lehetővé az európai mezőgazdasági kínálat növelését, a megfelelő valorizációt és az európai elsődleges termékek piacához való biztos hozzáférést.

4.4 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az Európai Bizottság közleménye nem adja meg a mezőgazdasági termelékenység definícióját. A mezőgazdasági termelékenység fogalmának megfontolásakor mindenképpen a mezőgazdasági teljesítmény (*output*) általánosan elfogadott meghatározásából kell kiindulni. Az EGSZB több véleményében⁽⁹⁾ is kiemelte az európai mezőgazdasági modell megőrzésének fontosságát, emlékeztetve arra, hogy az Unió lakosságát mennyire foglalkoztatják a mezőgazdaság különböző feladataival kapcsolatos kérdések (élelmiszertermelés és rostanyagok előállítása, a környezet és a vidékfejlesztés védelme, a vidéki területek életminőségéhez való hozzájárulás, kiegyensúlyozott területi fejlesztés, élelmiszerminőség és állatjólét). Az EGSZB úgy véli tehát, hogy a mezőgazdasági termelékenység előmozdítását vagy javítását célzó valamennyi törekvés a mezőgazdaság multifunkcionális jellegének megerősítésére kell, hogy összpontosuljon, előmozdítva az ágazat kiegyensúlyozott fejlesztését és nem hagyva figyelmen kívül az európai mezőgazdasági modell semmilyen *output*-ját.

4.5 Az EGSZB megítélése szerint a mezőgazdasági termelékenység fogalmának emellett nem szabadna figyelmen kívül hagynia a termelékenységhez hozzájáruló különböző tényezők

kiemelését sem. Számos elemzés ugyanis a mezőgazdasági termelékenységgel kapcsolatban hajlamos csupán a technikai tényezőket kiemelni (talaj, víz, műtrágya, növényvédő szerek, vetőmagvak), megfeledkezve arról az alapvető hozzájárulásról, amelyet az emberi tényező nyújt főként a minőségi termelés megvalósításához. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy a mezőgazdasági munka minőségének javítását célzó megfelelő intézkedések (képzés, biztonság) elfogadása nélkül nem lehet a mezőgazdasági termelékenység előmozdítására és értékelésére irányuló stratégiát meghatározni.

4.6 A „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség megvalósítása kapcsán az EGSZB helyénvalónak tartja a fenntarthatóság fogalmának átgondolását annak érdekében, hogy figyelembe lehessen venni az európai mezőgazdasági modell sajátosságait, illetve a globális helyzetet jellemző tendenciákat és kihívásokat. A mezőgazdaság és a fenntarthatóság közötti kapcsolatot illetően az EGSZB mindenképpen a multifunkcionalitás szerepét kívánja kiemelni e célkitűzés elérésében. Ezzel kapcsolatban az EGSZB célszerűnek tartja felhívni a figyelmet arra, hogy a multifunkcionalitás a mezőgazdaság sajátos jellemzője, melyet meg kell őrizni és meg kell erősíteni a fenntartható fejlődés előmozdításának keretében is.

4.7 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az európai agrárszektor jelentős előrelépéseket tett a fenntartható fejlődés három (gazdasági, társadalmi és környezeti) aspektusa tekintetében. Az EGSZB azonban emlékeztet arra is, hogy a fenntartható fejlődés nem garantálható, ha nem fordítunk kellő figyelmet a fenntarthatóság intézményi dimenziójára. Ennélfogva az EGSZB hangsúlyozza, hogy a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség fellépésein keresztül is biztosítani kell az agrárszektor valamennyi szereplőjének megfelelő részvételét és bevonását annak érdekében, hogy az európai mezőgazdasági modell a lehető legnagyobb mértékben járuljon hozzá a fenntartható fejlődés célkitűzéséhez.

4.8 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság arra vonatkozó döntésével, hogy a fenntartható mezőgazdaságot tekinti az európai innovációs partnerség egyik kiemelt céljának. Ezzel kapcsolatban azonban az EGSZB szükségesnek tartja az Európai Bizottság által javasolt, az EIP tevékenységeinek a fenntarthatóság szempontjából való hatékonysága mérésére szolgáló mutató megvitatását. Az EGSZB ugyanis jóllehet elismeri a talajok kielégítő működéséből adódó döntő hozzájárulást a fenntarthatósághoz, szükségesnek tartja, hogy ne feledkezzenek meg más teljesítménymutatók alkalmazásáról sem, amelyek lehetővé teszik bizonyos mezőgazdasági tevékenységek – főként a természeti erőforrások megőrzéséhez történő – hozzájárulásának mérését.

4.9 Az EGSZB végül célszerűnek tartja a mezőgazdasági innováció fogalmának részletesebb kifejtését, ami lehetővé tenné az európai agrármodell fogalmának egyértelművé tételét és figyelembevételét. A hatvanas és a nyolcvanas évek között, részben a zöld forradalom által bevezetett innovációknak köszönhetően, jelentősen növekedett a mezőgazdasági termelés. A termelési teljesítménynek ez a javulása viszont együtt járt a mezőgazdaság környezeti fenntarthatóságának romlásával

⁽⁹⁾ A KAP 2013-as reformja (HL C 354., 2010.12.28., 35–42. o.), A KAP jövője 2020-ig (HL C 191., 2012.6.29., 116–129. o.), A KAP jövője (HL C 132., 2011.5.3., 63–70. o.) című EGSZB-vélemények.

a vegyi anyagok (műtrágyák, gyomirtó szerek és peszticidek), valamint a gépesített munkákhoz szükséges üzemanyagok egyre nagyobb mértékű alkalmazása miatt. Bár az EGSZB-nek meggyőződése, hogy az élelmiszerbiztonság alapvető emberi jognak számít, úgy véli, hogy a zöld forradalom nem a megfelelő paradigma a jövőben ennek a kulcsfontosságú globális kihívásnak a kezelésére. Ezért az innovatív mezőgazdasági folyamatoknak egy, az ágazat fejlődését elősegítő átfogó stratégiát kell támogatniuk, amely valamennyi termelési tényező (talaj, víz, munka, energia) hatékony felhasználására, valamint a minőségi termelés ösztönzésére helyezi a hangsúlyt, és ezzel támogatja a mezőgazdaság multifunkcionális jellegét.

4.10 Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy el kell ismerni az európai agrármodell fontosságát és védeni kell. El kell ismerni a mezőgazdaság multifunkcionális jellegét, hangsúlyozva annak lehetséges hozzájárulását a fenntartható fejlődés szavatolásához. A mezőgazdaság funkcióinak és feladatainak e kiszélesítése következtében újra kell gondolni az innovatív stratégiákat az ágazatban. Az EGSZB véleménye szerint újra meg kell határozni a beavatkozások határait és területeit, és ezzel kapcsolatban emlékeztet a mezőgazdaság és más termelési területek közötti növekvő interakciókra. Ezért az innovatív beavatkozási stratégiáknak egyre kevésbé kellene ágazati jellegűnek lenniük, és egyre inkább azoknak a tevékenységeknek az összességére kellene irányulniuk, amelyeket összefoglaló néven biogazdálkodásnak hívunk.

4.11 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy ne hagyjon figyelmen kívül semmilyen innovációs formát, amely potenciálisan alkalmazható a mezőgazdasági ágazatban. Ezzel kapcsolatban, bár az EGSZB nem becsüli alá annak fontosságát, hogy megfelelő támogatást kapjon az innovációk létrehozása és elterjesztése a mezőgazdasági folyamatokban, azt kéri, hogy nagyobb figyelmet szenteljenek azoknak az innovációknak, amelyeket a forgalmazás szakaszában lehetne alkalmazni; azoknak, amelyek új vállalati szervezeti formák kikísérletezéséhez kapcsolódnak, illetve azoknak, amelyek a nemzeti és európai élelmiszeripari ágazatok szereplői közötti kapcsolatok optimalizálására irányulnak.

4.12 A termékek innovációi tekintetében az EGSZB emlékeztet arra, hogy a magánszereplők egyre nagyobb figyelmet szentelnek a *funkcionális élelmiszerek* kifejlesztésének, terjesztésének és forgalmazásának. Az EGSZB, anélkül, hogy figyelmen kívül hagyná, hogy gazdasági és egészségügyi szempontból milyen jelentőségűek ezek az új árutípusok, kiemeli a termékekkel kapcsolatos innovációs folyamatok támogatásának szükségességét, amelyek kiegészítve a magánkezdemenyvezéseket, nagyobb mértékben figyelembe veszik annak szükségességét, hogy a teljes közösség számára jelentős hasznot állítsanak elő.

4.13 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság igen ambiciózus célkitűzéseket határozott meg a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség számára. Az EGSZB szerint a kezdeményezés sikeressége érdekében a lehető legnagyobb szinergia biztosítására van

szükség a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség és az egyéb uniós politikák (vállalkozások, éghajlatvédelem, ágazatközi politikák, gazdaság, pénzügyek és adózás, foglalkoztatás és szociális jogok, energia és természeti erőforrások, környezetvédelem, fogyasztóvédelem és egészségügy, külkapcsolatok és külügyek, régiók és helyi fejlesztés, tudomány és technológia) között. Ezzel kapcsolatban kiemelt figyelmet kellene szentelni az európai innovációs partnerség kezdeményezése, valamint a közös agrárpolitika tartalmi és eszközei közötti koherencia biztosításának.

4.14 Az EGSZB fontosnak tartja annak kiemelését, hogy az EU kereskedelempolitikai döntései milyen hatással lehetnek a mezőgazdasági ágazatok termelékenységére. A fehérjenövények kultúrái szempontjából például a támogatás formáinak csökkentésére vonatkozó uniós döntés rontotta az ágazatban dolgozó európai szereplők versenyképességét. Ez az eset az EGSZB szerint azt bizonyítja, hogy egyes mezőgazdasági ágazatok produktivitásának javulása nemcsak az ágazatba irányított források növekedésétől függ, hanem azzal is elérhető, ha nem hanyagolják el hatékony kereskedelmi intézkedések elfogadását. Ezzel kapcsolatban hangsúlyozni kell, hogy a mezőgazdasági üzemek rentabilitásának biztosítása érdekében arra van szükség, hogy valamennyi, a mezőgazdasági termelékenység növelésére irányuló politikához megfelelő beavatkozások társuljanak, amelyek lehetővé teszik a piachoz való szükséges hozzáférést a mezőgazdasági termelés mennyiségének növelése érdekében.

4.15 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy az egész világ, valamint az egyes országok számára is óriási hasznot jelentett a mezőgazdasági termelékenység növekedése. Ennek a haszonnak egy jelentős része annak a technológiai fejlődésnek köszönhető, amely a mezőgazdasági területen végzett kutatásra és fejlesztésre fordított közberuházásokból származik. A rendelkezésre álló empirikus adatok arra utalnak, hogy a haszon messze nagyobb volt a költségeknél. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Uniónak továbbra is biztosítania kell az állami beavatkozások megfelelő szintjét a mezőgazdasági innováció ösztönzése területén. Ezzel kapcsolatban az EGSZB úgy véli, hogy jobban össze kell hangolni a szűk értelemben vett kutatási politikákat az innovációt szolgáló, főként a KAP által finanszírozott mezőgazdasági politikákkal. Növelni kell az első pillérből elvont közvetlen kifizetések, valamint a vidékfejlesztéshez kapcsolódó strukturális intézkedések hozzájárulását a technikai haladás elterjesztéséhez.

4.16 Az EGSZB megjegyzi, hogy a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerségről szóló vita párhuzamosan folyik az Európai Unió új többéves pénzügyi keretéről szóló vitával. Jelenleg még nem tudjuk biztosan, hogy az EU milyen összegű forrásokat szeretne biztosítani az egyes közösségi politikák végrehajtására. Az EGSZB fontosnak tartja, hogy az EU, az Európa 2020 stratégia célkitűzéseivel összhangban, megfelelően támogassa az európai szinten megvalósított kutatási és innovációs programokat. A mezőgazdasági ágazatot illetően az EGSZB azt kéri, hogy legalább azt a kifejezetten a mezőgazdasági kutatásra és fejlesztésre elkülönített 5,1 milliárd eurós hitelt biztosítsák, amelyet a 2014–2020-ra szóló többéves pénzügyi keretben irányoztak elő.

5. Részletes megjegyzések

5.1 Az EGSZB értékeli az Európai Bizottság által jóváhagyott azon erőfeszítéseket, hogy új irányítási formát vezessenek be az innovációs folyamatok végrehajtására, azonban tisztázni szeretné azokat a kritériumokat, amelyek alapján meghatározzák annak az igazgatótanácsnak az összetételét, amelynek feladata az európai innovációs partnerség többéves stratégiai munkaprogramjának meghatározása lenne.

5.2 Az EGSZB fontosnak tartja a maximális szinergia biztosítását a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség, illetve az Európai Bizottságnak az ágazat innovációival kapcsolatos eddigi tapasztalatai (Agrár-kutatói Állandó Bizottság, ERA-NET, európai technológiai platformok) között. Az EGSZB⁽¹⁰⁾ már ezt megelőzően is hangsúlyozta a közös programozás hozzáadott értékét és az abból adódó előnyöket a mezőgazdasági kutatási ágazatban az európai versenyképességgel kapcsolatban. Az EGSZB egyébiránt magyarázatot szeretne azokkal az intézkedésekkel kapcsolatban, amelyeket a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség, illetve a többi, „Nyersanyagok” és „Víz” innovációs partnerségek közötti koordináció biztosítása érdekében hoztak.

5.3 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság igen ambiciózus keretet javasol a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerséggel kapcsolatban. Az EGSZB szerint a javasolt *alulról felfelé építkező* megközelítést az operatív csoportok számára pozitív innovációnak kell tekinteni. Ezzel párhuzamosan az EGSZB eszmecserét javasol azokról a potenciális problémákról és nehézségekről az irányítás területén, amelyek felmerülhetnek az új európai innovációs partnerséggel kapcsolatos stratégia alkalmazása során. Az EGSZB véleménye szerint az európai innovációs partnerséggel kapcsolatos megközelítés csak akkor jár majd pozitív hatásokkal, ha az operatív csoportok valóban fejlődési folyamatokat beindítani képes, mérhető célkitűzésekkel rendelkező szereplőkké tudnak válni, nemcsak mindössze közfinanszírozásra igényt tartó új partnerséggé.

5.4 Az EGSZB véleménye szerint biztosítani kell, hogy az európai innovációs partnerséggel kapcsolatos megközelítés végrehajtása további nehézségek és komplikációk nélkül történhessen az operatív csoportokban potenciálisan érintett szereplők szempontjából. Az EGSZB különösen azt hangsúlyozza, hogy az európai innovációs partnerség kezdeményezés végrehajtása adminisztrációs költségekkel járhat az irányító hatóságok, valamint az EIP végrehajtásához kapcsolódóan a kiválasztás, a fizetés, a nyomon követés és az ellenőrzés tevékenységekben érintett fizető szervezetek számára. Az EGSZB szerint ez a lehetőség magában rejti az EIP-kezdeményezés hozzáadott értéke csökkenésének veszélyét, a haszon és a költségek közötti kapcsolat szempontjából is.

5.5 Az EGSZB egyetért azzal, hogy a *Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság* európai innovációs partnerség elfogadja

a Világbanknak a mezőgazdasági innovációs rendszer (AIS) keretében javasolt rendszermegközelítését, melynek célja egy szervezetekből, vállalkozásokból és egyénekből álló hálózat létrehozása azzal a céllal, hogy új termékeket, folyamatokat és szervezeti formákat honosítson meg a piacon, az intézményekkel és azokkal a politikákkal összhangban, amelyek meghatározzák, hogy az egyes szereplők milyen módon működjenek együtt, illetve osszák meg, cserélik ki és alkalmazzák tudásokat, illetve hogyan férjenek hozzá ahhoz. Ez a megközelítés kiemeli a köztes szintek fontosságát, amelyek összekötik az innováció útján haladó egyes szereplőket. Az EGSZB szerint a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség hatása ugyanis az *innovációs brókerek* aktív bevonásától függ, akik képesek együttműködési kapcsolatok kialakítására az innováció területén a sok különböző szereplő között.

5.6 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság arra vonatkozó javaslatával, hogy megfelelő koordinációt biztosítsanak a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség különböző operatív csoportjai között az európai innovációs partnerségek hálózatának létrehozása által az európai vidékfejlesztési hálózat keretében. Ezzel kapcsolatban az EGSZB részletesebb magyarázatot szeretne az Európai Bizottság operatív intézkedéseiről, melyek célja az, hogy alkalmassá tegyék az európai vidékfejlesztési hálózatot ennek az új feladatnak a megvalósítására, különös tekintettel azokra az intézkedésekre, amelyek hozzásegítik a mezőgazdasági munkavállalókat ahhoz, megfelelő képzettséget és készségeket szerezzenek.

5.7 Az új globális kihívások (a piacok liberalizációja, a népesség növekedése és a természeti erőforrások szűkössége) nyomán nagyobb figyelmet kell fordítani a mezőgazdasági innováció témájára. A rendelkezésre álló adatok azt mutatják, hogy problémák vannak amiatt, hogy az innováció lassúbb a vártnál, valamint a klasszikus típusú, például mechanikus és a választékkal kapcsolatos innováció túlsúlya miatt az új piacokkal, a közvetlen átalakítással, az új termesztési és hitelesítési technikákkal kapcsolatos innovációval szemben. Az EGSZB szerint a *Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság* európai innovációs partnerség azáltal, hogy hálózatot hoz létre a szereplők között és összeköti az innováció létrehozásának és elfogadásának helyszíneit, fontos hozadékot jelent a mezőgazdasági innováció szempontjából.

5.8 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a mezőgazdasági innovációra való hajlandóságot befolyásolhatják a vállalkozó, illetve családja egyéni sajátosságai, a vállalkozás szerkezeti jellemzői, a piaci feltételek és az az általános (kulturális és intézményi) kontextus is, amelyben a vállalkozás működik. Ezzel kapcsolatban az EGSZB elsődlegesnek tartja az európai innovációs partnerségek operatív csoportjai kezdeményezéseinek, illetve intézkedéseinek bevonását a generációváltás, a technikai segítségnyújtás, a képzés területére – különös tekintettel a fiatal gazdákra –, a strukturális befektetések támogatását, a mezőgazdasági termelés ösztönzését és kihasználását, új értékesítési piacok (például rövid ellátási láncok) létrehozását, valamint a vállalkozások jövedelmeinek diverzifikálását a vidékfejlesztési programok forrásaihoz való elsőbbségi hozzáférés által.

⁽¹⁰⁾ Agrárkutatások című EGSZB-vélemény (HL C 128., 2010.5.18., 107. o. 1.3. pont).

5.9 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a vidékfejlesztésre vonatkozó 2007–2013 közötti programozási időszakban új intézkedést vezettek be, melynek célja tapasztalatok ösztönzése volt a következő területen: „együttműködés új termékek, folyamatok és technológiák fejlesztése céljából a mezőgazdasági és az élelmiszer-ágazatban, valamint az erdészeti ágazatban”⁽¹⁾ Az EGSZB célszerűnek tartja a koordináció és a szinergiák biztosítását a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság”

európai innovációs partnerség tevékenységei, valamint az említett, kiforrott tapasztalatok között a vidékfejlesztés területén. Ezzel kapcsolatban az eredmények és a félidős értékelések által elemezni lehetne az együttműködési projektek végrehajtásának eddigi gyenge és erős pontjait, ami értékes adatokat szolgáltat a „Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” európai innovációs partnerség operatív tervezéséhez.

Kelt Brüsszelben, 2012. december 12-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ A Tanács 1698/2005/EK rendelete az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról, 29. cikk.